
UKRAYNA'DA SAVAŞIN GÖLGESİNDE YAŞAM

07.09.2016

06.09.2016

DW.de

Ukrayna'nın doğusunda ayrılıkçı Ruslar ile hükümetin kontrolündeki bölgeleri ayıran hat bundan iki yıl önce çizildi. Hattın Kiev tarafındaki Ruslar nasıl yaşıyor? Severodonetsk'ten Roman Goncharenko'nun izlenimleri.

Savaş bölgesi 200 kilometreden daha fazla uzakta. Buna rağmen Doğu Ukrayna'daki Harkiv kentinden ayrılır ayrılmaz savaş hissedilir hale geliyor. Delik deşik M03 otoyolu adeta bir askeri piste dönüşüyor.

Doğuya doğru ilerlerken top bataryaları yüklü kamyonlara ve zırhlı araç konvoylarına rastlanıyor. Yol kenarındaki reklam panolarında Ukrayna ordusu ve Moskova'ya otobüs seyahati sunan şirketlerin afişleri dikkat çekiyor. Slovyansk'tan itibaren savaşın sonuçları görünür hale geliyor. Havaya uçurulmuş bir köprü, kentte yaşanan şiddetli çatışmaları hatırlatıyor.

Ukrayna hükümeti bundan iki yıl önce, 5 Eylül 2014 tarihinde Donetsk ve Lugansk'taki Rusya yanlısı ayrılıkçılarla "Minsk I" adı verilen ateşkes protokolünü imzaladı. Protokolle birlikte sağlanan ateşkesin ömrü birkaç haftayla sınırlı kalmasına rağmen taraflar arasında çizilen hat günümüzde de halen geçiriliğini koruyor.

Kiev'e karşı güvensizlik

Bu hat nüfusun üçte birinden fazlasının Rus kökenli olduğu bir bölgeden geçiyor. Hattın Kiev tarafındaki Rusların durumunu merak ediyoruz. Soruya yanıt ararken yolumuz Severodonetsk'e düşüyor.

Yaklaşık 130 bin nüfuslu sanayi kenti Severodonetsk, 2014 Eylül'ünde Kiev'in kontrolündeki Lugansk bölgesinin idari merkezi ilan edildi. Kent 1950'li yıllarda, Sovyetler Birliği'nin kimya endüstrisi alanındaki girişiminin bir sonucu olarak gelişti.

Kentin profiline kimya fabrikası "AZOT"un bacaları damgasını vuruyor. Severodonetsk'in en büyük işletmesinde savaştan önce kimyevi gübre üretiliyordu. Üretim durdurulmuş durumda.

Severodonetsk, uzun yıllar ayrılıkçıların kalesi olarak tanındı. 2004 yılındaki Batı yanlısı "Turuncu Devrim" sırasında Ukrayna'nın doğusu ve güneyinden Rusya yanlısı siyasetçiler burada bir kongre düzenledi. Kongrede Kiev ayrılıkla tehdit edildi.

Severodonetsk, bundan 10 yıl sonra ayrılıkçıların tek taraflı olarak ilan ettiği "Lugansk Halk

Cumhuriyeti"ne katıldı. Ancak ayrılıkçılar Ukrayna karşısında tutunamayıp kaçtı. Burada büyük çatışma yaşanmadı.

Moskova'yı suçlayan yok

Kentte artık mavi-sarı renkli Ukrayna bayrakları dalgalanıyor. Ancak birçok kişi Ukrayna hükümetine kuşkuyla yaklaşıyor ya da Kiev'in kendilerini umursamadığına inanıyor. Mikrofonu kapatma şartıyla yaptığımız birebir görüşmelerde bu görüş vurgulanıyor.

Sovyetler Birliği döneminde Sibirya'dan Severodonetsk'e gelen bir ihtiyar kadın, 2014 yılında Ukraynalı askerlerinin kendisine silah doğrultmuş olmasını hiddetle anlatıyor. Krizden Moskova'nın değil Kiev'in sorumlu olduğunu savunuyor.

Bir yerel siyasetçi, birçok kişinin bu ihtiyar kadının görüşlerini paylaştığını belirtiyor. Nüfusun yarısından fazlasının Rusya yanlısı olduğunu kaydediyor. Rusya yanlısı Bölgeler Partisi'nin kapanmasından sonra kurulan Muhalif Blok yapılan muhtelif seçimlerde en fazla oyu topladı.

Rus dili hakim

Moskova'nın iddia ettiği gibi Doğu Ukrayna'da yaşayan Ruslar tehdit mi ediliyor? Ya da zorla Ukraynalılaştırılıyorlar mı? İzlenimimiz, bunun tam tersinin söz konusu olduğu. Korumaya ihtiyacı olan da daha ziyade Ukrayna dili gibi. Severodonetsk kentinde hemen hemen yalnızca Rusça konuşmalar duyuluyor. 21 okuldan 8'inde yalnızca Rusça eğitim veriliyor. Bunlardan biri, 18 numaralı okul.

Müdür Natalia Fomenko, "Okulumuzda Ukraynaca sınıfları kurulması önerileri gündeme geldi. Ancak söz konusu inisiyatif, ilginin yetersiz kalması nedeniyle başarısızlığa uğradı. Talep 3-5 aileyle sınırlı kaldı" diyor. Rusça derslerine de giren müdür Fomenko, görüşmemiz sırasında zaman zaman Ukraynacaya geçiş yapıyor, "Şimdiye kadar hiç sorun yaşamadım, kimsenin baskısına uğramadım" diyor.

Natalia Fomenko, günümüz Ukrayna'sında tipik sayılabilecek bir kişisel deneyimini aktarıyor. Kiev yanlısı, hükümete bağlı olmayan bir kuruluş okula gayriresmi teftiş ziyaretinde bulunmuş. Fomenko, "Birileri benim ayrılıkçı olduğumu söylemiş" diyor.

İki kadının 11'inci sınıftan öğrencilerle konuştuğunu belirten müdür Fomenko, "Biraz endişelendim. Çünkü konuştukları çocuklar arasında Donetsk ve Lugansk'tan kaçanlar da vardı. Onların ruh halini iyi biliyordum" diye konuşuyor. Sonunda endişelerinin boş çıktığını kaydeden Natalia Fomenko, sözlerini, "Hatta kadınlar muazzam eğitim faaliyetlerinden ötürü bana teşekkür ettiler" diyor.

Müzik ile kültürel köprü kuruyorlar

Saygın Severodonetsk Müzik Yüksekokulu, Sovyet besteci Sergey Prokofyev'in adını taşıyor. Okulda Rus kültürüne daha yoğun şekilde tanık olunabiliyor. Duvarlarda tanınmış Rus ve Sovyet müzisyenlerin portreleri asılı. Okulun müdür yardımcısı Natalia Yurçenko, okulda her iki dil ve kültürün de yeterli ilgiyi gördüğünü vurguluyor.

Öğretmenler Olha Bulekova ve Natalie Fomenko

Başta müzik dersleri olmak üzere öğretmenlerin birçoğu eğitim dili olarak Rusçayı tercih ediyor. Yurçenko, yalnızca telli çalgılardan Bandura derslerinin Ukraynaca verildiğini belirtiyor. 160

öğrenciden yalnızca bir kız öğrencinin gündelik hayatında da Ukraynaca konuştuğunu kaydediyor. Tarih ve felsefe derslerini Ukraynaca veren Olha Bulekova, "Hangi kültürün bize daha yakın olduğunu söyleyebilmek zor" diyor.

Rusya ve Ukrayna'nın doğusundaki savaş sözkonusu olduğunda her iki öğretmen de düşüncelere dalıyor. Rusya saldırgan bir politika mı izliyor? Yurçenko, "Bunu kavrayabilmek zor" diyor. Bulekova'nın yanıtı ise, "Müzik okulumuz savaşa direnen, siyasetten uzak bir adadır" şeklinde oluyor.

Olha Bulekova, sözlerine, "Buraya gelip derin nefes alabilir ve unutabilirsiniz. Dışarıda toplar gürlerken, biz burada bitirme sınavlarına girdik" diye devam ediyor. Savaşın gölgesinde yaşayan şehrin de bundan yararlandığını kaydediyor. Severodonetsk Müzik Yüksekokulu'nun son iki yıl içinde verdiği tüm konserlerin biletlerinin tamamının tükendiğini vurguluyor.

© Deutsche Welle Türkçe

Roman Goncharenko

Kaynak/Source: